

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Центр патріотичного виховання молоді
Білоцерківського національного аграрного університету
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін
Кафедра конституційного права та теоретико-правових дисциплін**

Матеріали круглого столу:
**«Конституція України:
історія, сьогодення, перспективи»**

24 червня 2021 року

Біла Церква
2021

Список використаних джерел:

1. Черепанов В. А. Конституционно-правовой договор: понятие и возможности применения // Известия вузов. Северо-Кавказский регион. Серия: Общественные науки. 2003. № 1. С. 87-97.
2. Майданник О. О. Конституційне право України: Навч. посіб. - К: Алерта, 2011. - 380 с.

УДК 314.7+349.6

КОНОНЮК П.О., магістрант 2-го р.н. ОП «Право» факультету права та лінгвістики
Науковий керівник – **ПОЛЯРУШ-САФРОНЕНКО С.О.**, канд. юрид. наук, доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

Екологічна міграція: конституційно-правові аспекти

Ми зараз живемо у доволі складний час з точки зору стану навколишнього середовища. Так, природні катаклізми спричинили міграцію частини населення та відповідно появу екологічних біженців - людей, що були вимушені залишити місце свого постійного проживання і які переміщуються в межах своєї країни або поза її межами внаслідок різкого погіршення стану навколишнього середовища або через екологічні катастрофи.

Ст. 50 Конституції України закріплює: «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена». Права громадян на екологічно безпечне життя закріплені в ст. 16 Конституції України. Відповідно до неї: «забезпечення екологічної безпеки і підтримка екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи є конституційним обов'язком держави» [1]. Ст. 9 Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [2] закріплює екологічні права громадян, котрі відповідно поширюються на біженців та мігрантів.

У суспільстві, де громадянам надано можливість активно брати участь в охороні природи, закон є елементом екологічного виховання. Разом з тим ставлення до природоохоронних законів - не лише показник загальної культури, а й критерій оцінки професіоналізму і компетентності управлінських структур. Інакше кажучи, суспільна роль закону не обмежується регулюванням суто специфічних відносин. Ефективність законодавчої діяльності залежить від розуміння складних механізмів включення закону в різноманітність підсистем суспільних відносин як їх функціонального елемента [3, с. 147].

Міграція - це переміщення населення через кордон тих чи інших територій у межах однієї країни (внутрішня міграція) або з однієї країни в іншу (зовнішня міграція) зі зміною назавжди чи на тривалий час постійного місця проживання або з регулярним поверненням до нього [4, с. 641].

Загальновизнаним стало визначення екологічної міграції прийняте у 1996 р. на конференції в Женеві. Згідно з ним, «екологічні мігранти - це особи, які вимушені покинути місце свого постійного проживання і переміщуються в межах своєї країни або перетинають її межі внаслідок різкого погіршення стану довкілля або екологічних катастроф» [5].

Сам термін «екологічні біженці» був запропонований у 2001 р. Майєрсом Н. з Оксфордського університету, який визначив цю категорію мігрантів, як тих, хто не може залишатися на місці свого проживання через посуху, ерозії ґрунтів, лісів, опустелювання та інших негативних змін у навколишньому середовищі [6].

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні дійшло висновку про те, що Конституція України відкриває широке правове поле для мігрантів, зокрема біженців і шукачів притулку. Відповідні конституційні норми є демократичними,

відповідають рекомендаціям ООН, Ради Європи, ОБСЄ та інших міжнародних організацій у цій сфері [7, с. 3].

Проте, як зазначає Тимчик Г. С., «категорія екологічних мігрантів в українському законодавстві згадується побіжно, а загальноприйнятого поняття екологічних біженців немає ні в міжнародному праві, ні в українській правовій системі. Така ситуація пояснюється, головним чином, тим, що як міжнародне, так і законодавство України в сфері міграції не є повністю несформованим, чому сприяє постійна трансформація видів вимушеної міграції. Характеристики сучасних міграційних потоків дуже рухливі, динамічні, що призводить до того, що законодавство не встигає ефективно врегулювати всі ці процеси» [8, с. 240].

Блюк Н. В. пропонує наступне визначення екологічної міграції - це «переміщення населення з однієї країни в іншу, через стихійне лихо, глобальне потепління, екологічну катастрофу чи іншу причину, що сталася у навколишньому природному середовищі» [9, с. 22]. Також, на існування екологічних проблем, що суттєво вплинули на забруднення навколишнього середовища, через природні катастрофи, глобальну зміну клімату, нерациональне використання природних ресурсів, тощо та призвели до появи нового виду вимушеної міграції населення, а відповідно, виділення виду біженців - екологічних, вказують у своїй монографії Калужний Р. А. та Тимчик Г. С. [10, с. 17].

У свою чергу Патійчук В. О. розглядаючи питання класифікації біженців у контексті сучасних міжнародних проблем, так само як і Ястребова Л. М., виділяє окрему групу політичних біженців, і поряд з ними, науковці розглядають економічних та екологічних біженців [11, с. 214].

Турецька Я. П. дослідивши критерії класифікації біженців та проаналізувавши їх видову характеристику визначає наступне: «... варто проаналізувати екологічні причини переміщення. Хоча з правової точки зору, екологічні біженці не визначаються «класичними» біженцями, той факт, що перебування особи у конкретному регіоні може спричинити загрозу безпеки у розумінні ст. 3 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання 1987 р., дає можливість говорити про те, що умова екологічної катастрофи в країні походження шукача притулку, також може вважатися порушенням ст. 3 вказаної Конвенції. А це в свою чергу, дозволяє забезпечити захист прав екологічних біженців та не допустити порушення принципу «заборони вислання або примусового повернення» [12, с. 5].

Як слушно пише Гунько Н. В.: «Екологічна катастрофа є непередбачувана та вимагає вирішення її у порядку ситуативності, на прикладі Чорнобильської проблеми світові держави мають робити висновки для уникнення такої ситуації вдруге. Але 11 березня 2011 р. сталася аварія на АЕС Фукусіма-1 у Японії, майже через 25 років після аварії на Чорнобильській АЕС в Україні. Але розвиток подій у Японії показав, що незалежно від причин катастрофи та соціально-економічного розвитку держави, вона мала майже такий сценарій, що і в Україні: спочатку - замовчування інформації, намагання своїми силами ліквідувати ушкодження, заспокоювання населення, а потім - визнання серйозності події перед власним народом та світовим співтовариством. Уроки Чорнобиля на цьому етапі не було враховано» [13, с. 40].

Як висновок можна зазначити, що глобальне потепління зробить непридатними для життя частину територій держав, що спричинить збільшення міграційних потоків, спрямованих в тому числі через територію України. Нормативно-правова база з екологічної міграції потребує подальшого доопрацювання, враховуючи постійну трансформацію різних видів вимушеної міграції.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
3. Хилько М. І. Екологічна безпека України : навч. посіб. Київ, 2017. 266 с.
4. Бакаєв О. В., Римаренко Ю. І. Юридична енциклопедія : в 6-ти т. Київ: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2002. Т. 3. 850 с.
5. Региональная конференция по рассмотрению вопросов беженцев, недобровольно перемещенных лиц, других форм недобровольных перемещений и возвращающихся лиц в 48 странах СНГ и соответствующих соседних государствах. Женева, 30 - 31 мая 1996 г. / Пер. с англ. 41 с.
6. Bonn Points : Energetic blogger discussing home life. URL: <http://www.efmsv2008.org/article/780?menu=103>
7. Отчет о выполнении исследовательского проекта «Соблюдение прав человека в Украине по отношению к беженцам и лицам, ищущими убежище». УВКБ в Украине. Киев : Ин-т социологии НАН Украины, 1999. 115 с.
8. Тимчик Г. С. Правові проблеми визначення правового статусу екологічних біженців. Правові проблеми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 25- м роковинам Чорнобильської катастрофи. м. Київ, 18 трав. 2011 р. Київ : КНЕУ, 2011. С. 238–242. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/16372>
9. Блюк Н. В. Детермінація трудової міграції населення в Україні: адміністративно-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2018. 209 с.
10. Калюжний Р. А., Тимчик Г. С. Адміністративно-правовий статус, осіб визнаних біженцями в Україні: монографія. Київ : «МП Леся», 2015. 192 с.
11. Патійчук В. О. Класифікація біженців у контексті сучасних міжнародних проблем. Історико-політичні проблеми сучасного світу. Чернівці : ЧНУ, 2013. Т. 25-26. С. 213-218.
12. Турецька Я. П. Конституційно-процесуальний статус біженця, як вид правового статусу іноземця : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Ужгородський національний університет. Ужгород, 2019. 211 с.
13. Гунько Н. В. Уроки Чорнобилю: екологічна міграція соціально-демографічні наслідки чорнобильської катастрофи. Демографія та соціальна економіка. Київ, № 2 (16) 2011. С. 31-41.

УДК 342.5

ПЕТРУК Н.В., студент 2 курсу ОП «Право» факультету права та лінгвістики

Науковий керівник - **БРОВКО Н.І.**, д-р юрид. наук, доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

Конституційно-правова відповідальність

Конституційно-правову відповідальність характеризують як особливий вид юридичної відповідальності, що виступає як один з найважливіших елементів забезпечення правової охорони Конституції України. Кожен вчений по-різному дає поняття конституційної відповідальності.

Наприклад О. Майданник формулює визначення так: «Конституційно-правова відповідальність - це самостійний, встановлений в нормах конституційного права України вид юридичної відповідальності, що спрямований насамперед на забезпечення правової охорони Конституції України, який передбачає необхідність для суб'єктів конституційного правопорушення відповідати за свою юридично значиму поведінку, що реалізується у сфері

ЗМІСТ

Бровко Н.І. Моральний зміст конституційних норм: проблеми правового регулювання при побудові інформаційного суспільства в Україні	3
Нікітенко О.І. Конституція України гарант права і свободи людини та їх гарантії.....	4
Сафроненко В.М. Конституційно-правова відповідальність Президента України.....	7
Сокиринська О.А. Порушення прав дитини через участь у збройних конфліктах.....	8
Макарчук В.В. Деякі конституційно-правові аспекти забезпечення національної безпеки і оборони України	9
Малишко І.В. Доказування в конституційному судовому процесі	12
Росавицький О.О. Історична сутність та значення Конституції Пилипа Орлика	13
Мельник О.Г. Сутність та значення закріплення в Конституції України положень щодо курсу України на членство в Європейському Союзі та НАТО	15
Поляруш-Сафроненко С.О. Децентралізація муніципальної влади України в сучасному конституційному процесі	16
Єфремова І.І. Проблеми реалізації конституційного права на психічне здоров'я	18
Настіна О.І. Медіація та захист прав суб'єктів господарювання: конституційно- правовий аспект	19
Самойлович А.А. Про конституційне закріплення до європейського та євроатлантичного курсу України	20
Обіюх Н.М. Конституційно-правові засади захисту прав суб'єктів підприємництва в сучасних умовах	21
Ломакіна І.Ю. Забезпечення конституційного права на працю в сільському господарстві.....	22
Мельник В.О. Окремі аспекти реалізації Конституційного права на якісне дитяче харчування	24
Ковальчук І.В. Конституційний обов'язок сплати податків, як детермінанта правового статусу платника податків	25
Пахомова А.О. Особливості конституційного права на судовий захист	27
Ярмоленко Ю.В. Конституційно-правовий договір	29
Кононюк П.О. Екологічна міграція : конституційно-правові аспекти.....	30
Петрук Н.В. Конституційно-правова відповідальність.....	32
Обертос О.С. Порушення територіальної цілісності та недоторканості України в сучасних умовах: конституційно-правовий аналіз.....	34
Діденко В.А. «Система стримувань і противаг» як засіб реалізації принципу розподілу влади	36
Ткаченко Т.Д. Хабарництво як вид прояву корупційних діянь проти Основного Закону України - Конституції.....	38